

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. אומדין כמה אדם רוצה ליתן לקטוע לו ידו המוכתב למלכות בין סייף לסם ... ליטול זה מזה מה שנתן זה.....2
- ב. עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה חייב לרפאותו וחייב ליתן לו דמי שבתו שלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו.....2
- ג. ורפא ירפא מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות.....4
- ד. הרי שעבר על דברי רופא ואכל דבש או כל מיני מתיקה יכול יהא חייב לרפאותו ת"ל רק.....5
- ה. א"ל אסייך אנא א"ל דמית עלי כאריא ארבא ... א"ל אסיא דמגן במגן מגן שוה ... אסיא רחיקא עינא עוירא ... הב לי לדידי ואנא מסינא נפשאי.....5
- ו. וכולן משתלמין במקום נזק.....6
- ז. לרבות שונג כמזיד ואונס כרצון.....6
- ח. צער כוואו בשפוד או במסמר ואפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה.....7
- ט. ריפוי דהוה כאיב ליה מידי וסליק ואייתי ליה סמא חריפא ואחווריה לבישריה דצריך לאותבי ליה סמא לאנקוטיה גוונא דבישריה.....8
- י. שבת דהדקיה באינדרונא ובטליה.....8
- יא. בושת דרק ליה באפיה.....8
- יב. שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ... מדת הדין לא לקתה שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו ... קטע את ידו נותן לו דמי ידו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין 9
- יג. שיבר את רגלו ... כאילו הוא שומר את הפתח סימא את עינו ... כאילו הוא מטחינו בריחים.....9
- יד. חירשו נותן לו דמי כולו.....10
- טו. קטע את ידו ולא אמדוהו שיבר את רגלו ולא אמדוהו סימא את עינו ולא אמדוהו ולבסוף חירשו ... ויהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי ... צער ובושת מיהת דכל חדא וחדא יהיב ... אמדוהו מהו ... תיקו.....10
- טז. המכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה והחובל בחבירו ביום הכפורים חייב.....11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

דף פה.

א. אומדין כמה אדם רוצה ליתן לקטוע לו ידו המונכת למלכות בין סייף לסם ... ליטול זה מזה מה שנתן זה

כבר התבאר לעיל דף פג: שאם הכהו מכה¹ שיש בה צער², אם הוא במקום חסרון שמשלם הנזק שמחמת החסרון, שמין הצער באדם שנגזר עליו ע"י המלכות לחסרו האבר, כמה היה נותן לחסרו באופן שלא יהא לו צער³, ובמקום שאין בו חסרון ותשלום נזק, כגון שכואו בדבר חם, שמין באדם שנגזר עליו לצערו צער בזה, כמה יתן כדי להנצל מן הצער⁴.

ב. עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה חייב לרפאותו וחייב ליתן לו דמי שבתו שלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו

עוד התבאר שם כל מכה או חבלה, בין שיש בה חסרון ובין אין בה, ויש בה הוצאות רפוי⁵, צריך החובל לשלם דמי הרפוי, ובכלל זה הוצאות למזונות

¹ שו"ע ונו"כ שם מז

² הטור הביא מחלוקת הר"י ורבינו משולם אם שמין רק הצער של שעת המכה ולא הצער הנמשך אח"כ שאינו אלא גרמא, או שמשלם גם צער הנמשך, והכריע הטור בשם הרא"ש (ע"י ב"י ב"ח ודרישה שם) שמשלם הכל, וצ"ע איך שמין הצער הנמשך.

³ כגון בסם (הרדמה) הצער הוא פחות, אבל אין שמין במי שנכתבה ידו להורידה בסם כמה יקח להורידה בסייף, שאין אדם לוקח ממון כדי לקבל צער זה, וכ"ש שאין שמין בסתם אדם כמה יקח כדי שיתן לחסרו אבר, אלא שכיון שכבר חסרו אבר ונותן לו דמי נזקו שמין באופן הממוצע.

⁴ רמ"א שם כדעת הטור בשם הרא"ש, ומדברי הרמב"ם מדייק ששמין כמה אדם כיוצא בזה לוקח להצטער בכך, והרא"ש כתב שאין שמין כך שאין שום אדם רוצה ליקח שום ממון כדי לקבל צער, וע"י דרישה מ"ש להסביר דברי הרמב"ם והטור. ומהמבואר כאן משמע שאין תשלומי צער אלא במקום צער גופני, אבל לא מצינו תשלומי צער נפשי, כשם שלא מצינו תשלומין במצער בדברים. פתח חושן שם הערה לב

⁵ כגון השקתו או סכו בסם ושינה מראה עורו וצריך ריפוי שיחזור למראהו (שו"ע סימן תכ סעיף י' וסמ"ע שם, ומשמע שאם אינו יכול לחזור למראה עורו פטור מכלום, שאין בו בושת), וכ"ש כשיש לו צער מן הסם וצריך ריפוי להסיר הצער, וכן סכו בסם ונשרו שער (שו"ע שם סעיף יב), או הפיל שינו, שאע"פ שהשן אין לו רפואה, בשר השניים צריך רפואה (שו"ע סעיף יג).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שיש לו בימי חליו יותר מבשאר ימים⁶. וכן אם צריך מזונות אחרים העולים יותר ממאכל בריאים⁷.

כיצד משלם הרפוי, אם הן הוצאות חד פעמיות משלם מה שהוציא⁸, ואם הוא רפוי ממושך⁹, עשו חז"ל תקנה למזיק דמו שיבואר להן דף צא. שאם ירצה יכול לבקש שיאמרו עתה כמה זמן וכמה הוצאות יהיו ברפוי מכה זו, ונותן לו כל הסכום מיד ומפקידים ביד ב"ד, והם יתנו לו כפי שיצטרך במשך הזמן¹⁰, ואף אם ימשך יותר מכפי האומד אינו צריך להוסיף, וכן אם היו ההוצאות פחות מכפי האומד נותנים המותר לניזק, ולכן אם אמר המזיק איני רוצה באומד אלא אתן בעצמי הוצאות הרפוי יום יום, שומעין לו¹¹.

לא אמדוהו בתחלה¹² אלא היה משלם הוצאות הרפוי יום יום¹³, וחל שנוי לרעה במכה אפילו אחר שהשתפרה¹⁴, אם הוא מחמת המכה חייב גם ברפוי זה¹⁵, ואם מחמת סיבה אחרת, וכ"ש כשעבר על צווי הרופא, פטור.

⁶ רמ"א תכ ג

⁷ וכתב בערוה"ש שאין חולק בזה, שהולכין עפ"י דברי הרופא, ועי' נה"מ סימן שמ סק"ג

⁸ ויש לעיין בהוצאות שאינן ריפוי ממש, אלא הוצאות נלוות, כגון נסיעה לרופא וכיוצא בזה, ומסברא נראה שאינן בכלל ריפוי, שאינן אלא גרמא, דומיא דהוצאות לגבות חוב שאינו משלם לו ונראה פשוט שאף אם הניזק מבוסס אין זה פוטרו מתשלום ריפוי, וצריך הניזק להחזיר לקופ"ח עבור הריפוי והתרופות שקיבל למכה זו. פתחי חושן שם הערה לה

⁹ שו"ע ונו"כ שם יח

¹⁰ הסביר הסמ"ע שלכן תיקנו כך, שאם היה צריך ליתן שכר ריפוי יום יום יש לחוש שהניזק יתרשל ברפואתו, כדי להוציא מהמזיק ממון הרבה, ואף על פי שלפעמים האומד הוא לטובת הניזק אם יתרפא מהרה וזהו דבר שאינו שכיח כל כך, משא"כ אם ישלם לפי אומדנא מראש, יתחזק הנחבל להתרפאות מהרה.

¹¹ שו"ע ונו"כ שם יט

¹² שו"ע ונו"כ שם

¹³ כשלא רצה המזיק באומד, וכ"כ הסמ"ע בשם הלבוש, והסמ"ע כתב דה"ה בלא אמירה מצד המזיק, אלא מאיזו סיבה שהיא לא אמדוהו בתחלה, ויש לעיין כשבתחלה לא רצה המזיק באומד, ונמלך באמצע ורוצה אומד מכאן ולהבא אם שומעין לו, ומסברא נראה ששומעין לו, וצ"ע.

¹⁴ בשו"ע כתב עלו בו צמחים או נסתרה המכה אחרי שחיתה, ונראה דהיינו שחל שינוי בתהליך הריפוי או סיבוך אחר.

¹⁵ משא"כ באמדוהו ונתן האומד מתחלה, כבר נתבאר שאפילו נמשך הריפוי יותר מהאומד פטור מליתן לו, ובערוה"ש כתב שלשיטת רש"י שהאומד הוא מדינא, צריך לומר שצמחים אינם ניתנים לאומד, שאי אפשר לאמוד אותם לפני כן, ולכן אף אם אמדוהו ועלו צמחים מחמת המכה חייב בריפוי עי"ש. ועפ"י מה שאמרו בסיפא שלא מחמת המכה פטור מריפוי, נראה דכל שלא פשע, ה"ז כמחמת המכה, אלא שיש לעיין אם נולד סיבוך אחר במצב בריאותו, כגון מחמת שכיבתו במטה, או זיהום אחר, אם גם זה נכלל בצמחים, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

וכן הדין בתשלומי שבת

ג. ורפא ירפא מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות

כבר התבאר במסכת ברכות דף ס. שהרפואה האמיתית¹⁶ היא ע"פ בקשת רחמים מאת הבורא ית"ש. אלא שאין האדם זוכה לכך אלא צריך לעשות רפואה על פי טבע העולם, והוא יתברך הסכים על זה, ונתן הרפואה ע"י טבע הרפואות, ונתנה התורה רשות לרופא לרפאות¹⁷. ומצוה היא. ובכלל פיקוח נפש הוא. ואם מונע עצמו, הרי זה שופך דמים, ואפילו יש לו מי שירפאנו, שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות.

לא יתעסק הרופא ברפואה אא"כ הוא בקי¹⁸, ולא יהא שם גדול ממנו, שאם לא כן, הרי זה שופך דמים.

ולפיכך חיוב גדול על החולה להתרפאות כדרך כל הארץ, ואסור לו להמנע מלהתרפא בדרך טבעית. וכל המתעצל בזה וסומך על הנס אינו אלא מן המתמיהים, ודעת שוטים היא זאת, וקרוב להיות פושע בעצמו, ועתיד ליתן את הדין על כך, וגם אם מכוין בשביל מצוה, עליו לידע דהוי מצוה הבאה בעבירה. וגם מי שנחלה בחולי פנימי, חייב להתנהג על פי דרך הטבע, וללכת אל הרופא, ולהתנהג כפי הוראת הרופאים, אלא שיתלה בטחונו בה' יתברך, והחונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, שיתן בלב הרופאים להבין ולהשכיל ולדעת שרשי המחלה ודרך רפואתה, והמונע עצמו מללכת לרופא, הרי זה מתחייב בנפשו.

יש בריפוי משום מצות השבת אבידת גופו¹⁹, וגם משום מצות ואהבת לרעך כמוך, והחיוב לרפא הוא בין אם החולי הוא של סכנה או צער ואיבוד אבר. ואף אם הרופא

¹⁶ מ"ז יו"ד שלו א

¹⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד שלו א

¹⁸ ועיין שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן מא אם צריך ומותר ללמוד רפואה ומפורש הוא בשו"ת הרשב"א ח"א תפו שאינו בכלל לימוד שאר חכמות האסורות ועיין בפיה"מ פ"ה משמנה פרקים וז"ל "ועל זה ההיקש יהיה למלאכת הרפואה מבוא גדול מאד במעלות, ובידיעת ה', ובהשיג ההצלחה האמיתית, ויהיו לימודה ודרישתה עבודה מן העבודות הגדולות, ולא תהיה אז כאריגה וכנגרות. לפי שבה נשער פעולותינו, ויהיו פעולותינו פעולות אנושיות, מביאות אל המעלות והאמיתות" ועיין שו"ת חלקת יעקב א פד ועיין נשמת אברהם סי' זה באריכו והביא מהגרשו"א שלימוד רפואה אינו אלא עבור מי שאינו יכול לקיים שיהיה תורתו ומנתו.

¹⁹ כ"כ ברמב"ם בפיה"מ נדרים ובתוס' רבי יהודה החסיד (ברכות ס. ד"ה מכאן) וכ"כ גם בספר מושב זקנים מבעלי התוס' על התורה (שמות כא, יט).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

הוא מכובד וזקן חייב לטפל בכל חולה, גם כאשר הדבר כרוך בבזיון או בטירחא לרופא הזקן.

וצריך הרופא לטפל בחולה אפילו אם הוא חולה סופני, הנוטה למות, בכל התרופות והטיפולים הרפואיים. וחלילה לקרב את קיצו של חולה סופני, כדי להקל על סבלו על ידי ניתוקו מהמכשירים. ועל קרובי המשפחה לוודות שהרופאים מזינים את החולה על ידי זונדה וכדומה, ומטפלים בו כראוי, ויש לעקוב אחר פעילות הרופאים כיון שיש בהם המזלזלים בטיפול בחולים סופניים כאלה.

ד. הרי שעבר על דברי רופא ואכל דבש או כל מיני מתיקה יכול יהא חייב לרפאותו ת"ל רק

החובל בחבירו²⁰ והתחיל לרפאותו וחל שנוי לרעה במכה, אם מחמת שעבר על צווי הרופא, פטור החובל מריפוי ושבת שמחמת החולי²¹.

**ה. א"ל אסייך אנא א"ל דמית עלי כאריא ארבא ... א"ל
אסיא דמגן במגן מגן שוה ... אסיא רחיקא עינא עזירא
... הב לי לדידי ואנא מסינא נפשי**

רוצה המזיק לרפאותו²² בעצמו, או שימציא לו רופא שירפאהו בחנם²³, או רופא ממקום אחר שיקח שכר מועט²⁴, אין שומעין לו²⁵, ואם המזיק והנחבל אינם דרים במקום אחד, צריך ליקח רופא ממקומו של הנחבל²⁶,

²⁰ שו"ע ונו"כ תכ כ

²¹ פתחי חושן חלק ו פרק יא הערה מא

²² שו"ע ונו"כ שם כא

²³ אין שומעים מכיון שרופא שאינו מקבל שכר אינו מדקדק ברפואתו

²⁴ שו"ע ונו"כ שם כב

²⁵ שרופא במקומו מדקדק יותר ברפואתו, ונראה דה"ה לאידך גיסא שאין הנחבל יכול לדרוש שיביא רופא ממקום אחר, כשיש רופא בעירו.

²⁶ ערוה"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם יש שם שני רופאים ושניהם מומחים ושנים בחכמה אין הנחבל יכול לכוף ליקח לו דוקא רופא זה, אא"כ זה מומחה יותר או טוב בטבעו יותר מהשני.

וכן אין הנחבל יכול לומר תן לי דמי הרפוי וארפא את עצמי²⁷.

ו. וכולן משתלמין במקום נזק

החובל בחבירו²⁸, חייב בחמשה דברים יחדיו מן היפה שבנכסיו²⁹ נזק, צער, רפוי, שבת, בושת, אם החבלה בענין שיש בה כל החמש. ואם אין בה אלא ד', משלם ד', ואם ג', ג', ואם ב', ב', ואם א', א'.

כיצד קטע³⁰ ידו או רגלו או אצבע אחד, או שחסרו אחד מכל אבריו, נותן לו כל ה' הדברים.

דף פה:

ז. לרבות שוגג כמזיד ואונס כרצון

כבר התבאר לעיל דף כו: שאמרו חז"ל אדם³¹ מועד לעולם בין שוגג בין מזיד, בין אונס ובין ברצון, ובכל אופן שהזיק חייב לשלם, ויש אומרים שבאונס גמור פטור, וכמו שהתבאר שם.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם כגשיכול החובל לומר שמא לא תרפא עצמך יפה ויקראו אותי מזיק לעולם.

²⁸ שו"ע ונו"כ שם ג.

²⁹ ש"ך שם ב.

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ד.

³¹ שו"ע ונו"כ שם שעה א ותכא ג.

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

גם ישן³² שהזיק חייב³³, ודוקא בכלים שהיו מונחים שם בשעה שבא לישן, אבל הישן ובא אחר והניח על ידו כליו, או ששכב לידו, ונתהפך זה בשנתו³⁴ והזיק פטור³⁵.

ח. צער כוואו בשפוד או במסמר ואפילו על צפורנו מקום שאינו עושה חבורה

כבר התבאר לעיל דף פג: הכהו מכה³⁶ שיש בה צער³⁷, אם הוא במקום חסרון שמשלם הנזק שמחמת החסרון, שמין הצער באדם שנגזר עליו ע"י המלכות לחסרו האבר, כמה היה נותן לחסרו באופן שלא יהא לו צער³⁸, ובמקום שאין בו חסרון ותשלום נזק, כגון שכוואו בדבר חם, שמין באדם שנגזר עליו לצערו צער כזה, כמה יתן כדי להנצל מן הצער³⁹.

³² שו"ע ונו"כ תכא שם וסעי' י

³³ בשו"ע כתב שאם ישנו שניהם כאחד ונתהפך האחד על חבירו והזיקו או קרע בגדיו חייב, ולכאורה נראה דאירי בשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות, ולפי המבואר להלן בדעת הרמב"ם דשלא בכונה פטור, צ"ע למה חייב כאן, וגם לדעת הפוסקים שמחלקים בין הזיק להזיק צריך לחלק גם כאן, וצ"ע. פתחי חושן שם פרק א הערה כו

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁵ ובשו"ע שם סיים שזה שהניחם בצדו פושע הוא, ופירש הסמ"ע שבא לומר שאם הזיק הישן בכלים חייב המניח, ויש להסתפק כמה שפטור על הכלים, אם הוא דוקא בכלים שהניח בעל הכלים מפני שגם הוא פושע, משא"כ כשבא אחד והניח כלים של חבירו, שאין בעל הכלי פושע, אפשר שגם הישן אינו אונס נמור וחייב (ואפשר שהמניח פטור מדין גרמא), ומדברי התוס' משמע שהראשון אונס נמור הוא, ונראה שלזה נתכוין הרמ"א שם שכתב וה"ה בכל אונס גדול כזה פטור, ולשיטתו בסימן שעח שמוזק באונס נמור פטור, והמחבר שם שהעתיק הטעם מפני שהוא פושע, לשיטתו שאינה מחלק.

³⁶ שו"ע ונו"כ שם מז

³⁷ הטור הביא מחלוקת הר"י ורבינו משולם אם שמין רק הצער של שעת המכה ולא הצער הנמשך אח"כ שאינו אלא גרמא, או שמשלם גם צער הנמשך, והכריע הטור בשם הרא"ש (עי' ב"י ב"ח ודרישה שם) שמשלם הכל, וצ"ע איך שמין הצער הנמשך.

³⁸ כגון בסם (הרדמה) הצער הוא פחות, אבל אין שמין במי שנכתבה ידו להורידה בסם כמה יקח להורידה בסייף, שאין אדם לוקח ממון כדי לקבל צער זה, וכ"ש שאין שמין בסתם אדם כמה יקח כדי שיתן לחסרו אבר, אלא שכיון שכבר חסרו אבר ונותן לו דמי נזק שמין באופן הממוצע.

³⁹ רמ"א שם כדעת הטור בשם הרא"ש, ומדברי הרמב"ם מדייק ששמין כמה אדם כיוצא בזה לוקח להצטער בכך, והרא"ש כתב שאין שמין כך שאין שום אדם רוצה ליקח שום ממון כדי לקבל צער, ועי' דרישה מ"ש להסביר דברי הרמב"ם והטור. ומהמבואר כאן משמע שאין תשלומי צער אלא במקום צער גופני, אבל לא מצינו תשלומי צער נפשי, כשם שלא מצינו תשלומין במצערם בדברים. פתח חושן שם הערה לב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**ט. ריפוי דהוה כאיב ליה מידי וסליק ואייתי ליה סמא חריפא
ואחווריה לבישריה דצריך לאותבי ליה סמא לאנקוטיה
גזונא דבישריה**

השקהו סם⁴⁰ או שסכו בסם ושינהו ממראה עורו, אינו משלם אלא ריפוי בלבד שצריך שירפאהו שיחזור למראהו.

י. שבת דהדקיה באינדרונא ובטליה

הכניסו⁴¹ בחדר וסגר הדלת עליו ובטלו ממלאכתו, אינו נותן לו אלא שבת בלבד⁴². אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו מלצאת. י"א⁴³ שהרי זה גרמא בנזקין ופטור מדיני אדם.

וכן הסוגר בית חבירו⁴⁴ ומנעו מלדור בו או להשכירו, י"א שהוא גרמא, וי"א⁴⁵ שבחצר העומד להשכיר חייב.

יא. בושת דרק ליה באפיה

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם י

⁴¹ שו"ע ונו"כ תכ יא

⁴² ויש לעיין אם דוקא כשביטלו בשעת מלאכה חייב או אפילו שלא בשעת מלאכה אלא שהיה יכול לעשות מלאכה אילו לא היה זה מעכבו, וכן יש להסתפק בשעושה מלאכה בקבלנות שיכול להשלים המלאכה אח"כ. פתחי חושן שם פרק ג הערה עח

⁴³ דעת השו"ע שם, והוא מדברי הטור בשם הרא"ש בפ' החובל סימן ג, וז"ל, ומסתבר דמיירי שהכניסו לחדר וסגרו בתוכו, אבל אם היה כבר בחדר וסגר עליו הפתח גרמא בנזקין הוי, כמו פורץ גדר בפני בהמת חבירו ויצאה ונאבדה דאמרינן בפ' הכונס דפטור מדיני אדם, ומה לי פורץ גדר ונאבדה ומה לי גודר בפניה ומתה ברעב ולא מדינא דגרמי הוא, אלא שמכיון שחידשה תורה דין שבת באדם חייב מדין שבת, שלעולם אינו במעשה ממש, אלא שסובר הרא"ש שבמקום שבנזקין אינו אלא גרמא, לא חידשה תורה דין שבת, כשם שאינו חייב בד' דברים כי אם כשעשה מעשה בגופו, ולכן כשהיה בחדר וסגר עליו פטור מדין שבת, ואם תאמר מ"מ יהא חייב מדין מזיק, ע"ז כתב שאינו אלא גרמא.

⁴⁴ רמ"א שם נ

⁴⁵ טור שם בשם הרמ"ה, וכתב הב"ח שהוא בכלל גרמי, והסבירו האחרונים טעמו שבחצר העומד להשכיר מתחיל ההיזק מיד וברי הויקא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

רקק בחבירו⁴⁶ והגיע לגופו, חייב בבבואתו, אבל אם רקק בבגדיו פטור⁴⁷.

**יב. שבת רואין אותו כאילו הוא שומר קישואין ... מדת הדין
לא לקתה שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו ... קטע את
ידו נותן לו דמי ידו ושבת רואין אותו כאילו הוא שומר
קישואין**

כבר התבאר לעיל דף פג: שחבל בחבירו והיתה המכה עם חסרון⁴⁸ שחייב לשלם דמי נזק, הרי נכלל בזה גם מה שלא יוכל לעשות מלאכה כבידה אף לאחר שיבריא, ואינו נותן שבת ימי חליו כפי בטול מלאכה כבידה שעשה קודם המכה, אלא כפי מלאכה שיוכל לעשות לאחר שיבריא. כגון שקטע ידו⁴⁹, שלאחר שיבריא יוכל להיות שומר קישואין, נותן לו ימי חליו כשומר קישואין, וכן כל כיוצא בזה.

**יג. שיבר את רגלו ... כאילו הוא שומר את הפתח סימא את
עינו ... כאילו הוא מטחינו בריחים**

אם קטע רגלו⁵⁰, משלם נזק דמי רגלו, ושבת רואין אותו כאלו הוא שומר על הפתח. סימא את עינו, משלם נזק דמי עינו ורואין אותו כאלו הוא טוחן בריחים.

לא אמרו לפחות מבטול⁵¹ מלאכתו מה שנכלל בדמי הנזק אלא כשמחמת המכה לא יוכל עוד לעסוק במלאכתו הראשונה, אבל אם יוכל לחזור למלאכתו הראשונה לאחר

⁴⁶ שו"ע ונו"כ תכ לח

⁴⁷ שצריך שיעשה מעשה בגופו של המתבייש, דומיא דהחזיקה במבושיו, סמ"ע, והמאירי בכתובות דף סו ע"א מביא בשם קצת מפרשים שאם רקק בבגדו כשהוא לבוש חייב בבבואתו.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם יז

⁴⁹ שכבר נתן לו בכלל הנזק מה ששוח פחות בגלל חסרון ידו, וממילא שוב אין לראות ביטול מלאכתו כפי שהיה עושה עם ידו. כפי המבואר בסמ"ע שם סק"כ, ועי' קובץ הפוסקים סימן א בשם חידושי הרי"ם

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם

⁵¹ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

שיבריא, נותן לו שבת כפי בטול ממלאכתו הראשונה. כגון שהיה מלמד תינוקות וקטע את ידו והרי יוכל להיות מלמד גם בחסרון יד⁵², נותן לו כפועל בטל של מלמד תינוקות.

יד. חירשו נותן לו דמי כולו

חבל בחבירו⁵³ ועשאו חרש נותן לו דמי כולו⁵⁴.

טו. קטע את ידו ולא אמדוהו שיבר את רגלו ולא אמדוהו סימא את עינו ולא אמדוהו ולבסוף חירשו ... ויהיב ליה דמי כוליה בהדי הדדי ... צער ובושת מיהת דכל חדא וחדא יהיב ... אמדוהו מהו ... תיקו

סימא את עינו⁵⁵ ולא אמדוהו, וקטע את ידו ולא אמדוהו, ושבר את רגלו ולא אמדוהו ואח"כ חרשו, הואיל ולא אמדוהו בין כל נזק ונזק, נותן לו דמי כולו כפי מה שיאמרוהו בפעם אחת, וצריך ליתן לו צער⁵⁶ וריפוי ובושת של כל מכה ומכה בפני עצמה, רק שאומדים הכל יחד⁵⁷.

ואם אמדוהו לכל נזק ונזק ואח"כ חרשו, הסתפקו בגמרא האם צריך לשלם על כל אחד ואחד, או כיון שלא שילם נותן דמי כולו, כפי מה שאמרוהו בבת אחת אחר שחרשו, דדינא הוא שנותן לו דמי כוליה ונשאר בתיקו⁵⁸.

⁵² ואף על פי שנותן לו נזק גם באופן זה, כמו שנתבאר לעיל, שלא אמרו לפחות מנזק משום שהוא בעל אומנות, מ"מ אינו פוחד לו משבת של ימי חליו.

⁵³ שו"ע ונו"כ שם כה

⁵⁴ ולכאורה גם זה כעבד הנמכר, והיינו כמה היה שוה להמכר קודם שחרשו, וכיון שחרש אינו נמכר שאין אדם קונה עבד חרש, נמצא שהנזק הוא דמי כולו, וכן משמע בסעיף כו בדין שומת איברים ודמי כולו, דמשמע ששומא אחת היא

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם כו

⁵⁶ רמ"א שם

⁵⁷ אלא שיותר יעלו כשישומו כל מכה ומכה בפני עצמה [מ]שיעלו כשישומו כאילו עשאו כולו כאחד, ואין ביניהם אלא דבר מועט. לבוש וסמ"ע שם כח

⁵⁸ ולענין נזק ושבת אין חילוק בין חד אומדנא ובין אומדנא של כל אבר ואבר לבד, שהרי בכל שומא שמין כמה נחסרו דמיו בשביל אותו אבר עד שיצטרפו כל איבריו יחד, וגם שבת שבין הכאה להכאה פשיטא ודאי שנותן לו, כי עדיין היה ראוי למלאכה אם היה נתרפא כל זמן שלא חרשו, ואין חילוק אלא לענין צער וריפוי ובושת, וזה ג"כ דבר פשוט הוא, אבל בנזק ושבת כשנעשו כולם וצריך לתת לו דמי כולו כשחרשו, אפילו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם תפש הניזק בכדי שומת כל אבר ואבר ושומת דמי כולו אין מוציאין ממנו, כדין כל ספיקא דממונא שהמוציא מחבירו עליו הראיה. ויש חולקין וסבירא להו דלא מהני תפיסה

טז. המכה אביו ואמו ולא עשה בהן חבורה והחובל בחבירו ביום הכפורים חייב

חובל ביום הכיפורים שיש עליו חיוב כרת⁵⁹, אפילו במזיד, חייב בתשלומין, וכן במקום שיש עליו חיוב מלקות⁶⁰. כגון ביוהכ"פ והתרו בו למלקות, או חובל ביום טוב.

חילוק מועט אין ביניהם בשומת כולם יחד או בשומת אבר ואבר בפני עצמו, דכיון דנותן לו דמי כולו מחמת שחרשו כמאן דקמליה דמי ומאי שבת שייך כאן, וכיון שנשאר בתיקו אין גובין ממנו אלא דמי אומד כולן בבת אחת, סמ"ע שם כח מהרא"ש

⁵⁹ שו"ע ונו"כ תכד ב דלא קי"ל כר' נחוניא בן הקנה שפוטרי חייבי כריתות מתשלומין.
⁶⁰ ולא מיבעיא בשונג, דקי"ל חייבי מלקיות שונגין חייבים לשלם, אלא אפילו במזיק ובמקום שלוקה ע"י ב"ד, שבשאר חיובי תשלומין קי"ל אין אדם לוקה ומשלם, שאני חבלה שבפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לתשלומין, ומשמע מדברי הפוסקים דלאו דוקא בחיוב מלקות דהכאה קי"ל משלם ואינו לוקה, כמ"ש בסמ"ע סימן תכ סק"ה, אלא אפילו בשאר חיובי מלקיות אינו נפטר מתשלומין, ועי' מנחת חנוך מצוה מט שהאריך בזה. וכן בהנהגות הרש"ש דף פז, ובסמ"ע משמע שבחבלה אינו לוקה גם על שאר לאוין, ובחידושי רעק"א כתב שהוא ספיקא דדינא, עי"ש, ועי' מנ"ח הנ"ל, ובערוה"ש כתב שהחובל ביום טוב במזיד ובהתראה לוקה ואינו משלם, וצ"ע. ועי' תרומת הכרי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

